

mortifero (Jac. III), et S. Pontificem visibile Ecclesiæ caput, ac fundamentum mordere ac lacerare velint, ipsa petra super quam Ecclesia ædificata a Christo Domino est, nullo pacto confringatur (juxta Redemptoris promissum), sed stabilis semper manebit; imo adversarios conterens, soliditatem suam innumeris ornata triumphis coronis splendidius ostendet.

Quia nimius calor æstivo tempore irruerat, atque ea de causa Italiæ cælum insalubre evaserat, facta episcopis facultas est ad suas dioceses revertendi, manendique ibi usque ad tertiam novembris diem; qua potestate plures usi sunt. Cæteri tamen quibus placuit manere in Urbe nullo modo a concilio proseguendo manum retrahebant. Bello autem inter Galliam et Germaniam felici huic Marte superveniente, Napoleo copias Romæ custodes subtraxit. Qua naeta occasione impium Pedemontii gubernium Status pontificios, qui a S. Pontificis obedientia nondum erant subducti, Romamque ipsam contra omne fas jusque hostili exercitu a S. Pontifice iniquissime eripuit. Qua de causa cum Romæ libertas Patribus necessaria deesset, Pius IX 20 octobris die Concilium suspendit, suspensumque declaravit donec optata pace frui detur catholicis.

Hi sunt Patres qui prima januarii concilio aderant: cardinales 49, patriarchæ 10, primates 4, archiepiscopi qui proprias dioceses habebant 105, archiepiscopi *in part. infidelium* 22, episcopi diocesis regentes 424, episcopi *in part. infidelium* 98, abbates *nullius diocesis* 6, abbates generales mithrati 18, superiores generales ordinum regularium 27, prælatus 1. Primæ vaticani concilii constitutioni dogmaticæ, seu de fide catholicæ subscripserunt Patres 667. Secundam constitutionem, quæ est prima de Ecclesia Christi, subsignarunt Patres 553. Eorum cardinales 42, patriarchæ 6, primates 6, archiepiscopi 80, episcopi 359, abbates et ordinum generales priores, sive ministri 40. Sessioni interesse noluerunt cardinales 4, patriarchæ 2, primates 2, archiepiscopi 18, episcopi 45, atque unus generalis abbas. Ex his qui sessioni aderant episcopi duo calculum nigrum miserunt.

Octoginta novem congregationes generales enumerantur, in

quibus Patres 450 orationem habuerunt; viginti ex eis erant Hispani, qui sermones 45 dixisse perhibetur.

Supremum diem clausurunt intra concilii celebrationem ab 8 decembris anni 1869 usque ad 8 septembris an. 1870 cardinales tres, archiepiscopi duo, episcopi viginti tres, generales ordinum duo.

CAPUT III.

SÆCULI DECIMI NONI PERVERSA DOCTRINA.

Adeo excrevit in hoc sæculo falsorum dogmatum copia et congeries, ut instar diluvii totum pene orbem operire ac submergere videatur. Non modo quamplurimi novi proculsi sunt errores, sed fere nullus ex veteribus est quod non exantiquatus evaserit. Cumque plurium auctores vel instauratores nomen posteritati haud reliquerint, operæ pretium me facturum existimo, si præcipuos priori loco percurram, nota auctorum nomina exhibendo, ac postea subjungam cæteros præ oculis habens Syllabum 80 propositionum a S. D. Pio papa nono, die 8 decembris an. 1864 editum, quo notabilia nostri temporis hæresum errorumque monstra recensentur atque damnantur.

Dei igitur adjuvante gratia, initium ducimus a *pantheismo*, sive illorum errore qui asserunt: « Nullum supremum Numen » existere ab hac rerum universitate distinctum; idcirco Deum » esse rerum omnium naturam et complexionem, et res omnes » ipsissimum Deum esse; ideoque unam eandem rem esse » Deum cum mundo, spiritum cum materia, necessitatem cum » libertate, verum cum falso, bonum et malum, justum et » injustum; » quod significat græca vox *pantheismus*, a *pan* (*παν*) omnia, et *Theos* (*θεός*) Deus.

Hujus fundamenta jecit *Emmanuel Kant*, Borussiensis, natus anno 1724 Regiomonte (vulgo Königsberg) qui supremum diem obiit anno 1804. Hic namque *Davidis Hume* scepticismum oppugnare volens, vel, ut aliis placet, simulans, *idealismo transcendentali* ac cæteris erroribus, quibus Germania infecta est, amplissimam aperuit viam, dum in opere *Critica rationis puræ*

inscripto, atque in alio cui titulus *Asthetica transcendentalis*, quidquid experientia cognoscimus ad mera *phænomena* seu repræsentationes refert; hujusmodi autem rerum naturam et existentiam minime a nobis cognosci affirmat; prima principia naturaliter cognita *formas subjectivas*, seu mentis nostræ, esse contendit; omne id denique quod experientiam superat, sive ad Deum, sive ad religionem, sive tandem ad ordinem tum moralem tum intellectualem spectet, *nuomena*, id est, naturas seu realitates cognitu impossibiles denominavit; ipsamque animam esse substantiam ostendi non posse contendit. Quid igitur? Ex Kantii systemate non nisi phænomena, repræsentationes ac ideas absque objecto et absque realitate cognoscimus. En primum et genuinum pantheismi germanici seminarium.

Et re quidem vera, kantianæ doctrinæ conclusiones eduxit *Joannes Theophilus Fichte*, qui primam lucem aspexerat Lusaniæ in Germania an. 1762, et cum berolinensem Universitatem aliquot annos rexisset, vivis defuit 1814. Asserere siquidem non dubitavit nihil præter subjectum (*τὸ*) *ego* existere; et quidquid ab ipso *ego* distinctum apparet, puram putamque illusionem esse. Subjectum *ego* esse absolutum et infinitum, quod tamen seipsum *ponit*, id est, creat, cum de se cogitat, atque eundem esse agens et productum actionis; ejusmodi autem *ego* seu subjectum non substantia aliqua est juxta Fichte, sed mera quædam activitas. Quid hoc absurdius somnari potest? Et tamen pro scientia nobis venditare cupiunt hujusmodi nœnias hodierni pseudophilosophi. Fichtei vestigia pressit *Fredericus Gullielmus Schelling*, natus Wurtenvergiæ anno 1775, qui nullum ens, nisi unicam substantiam absolutam admittit, atque subjectum cognoscens cum objecto cognito unum idemque esse pronuntiat: naturam, intelligentiam, spiritum corpusque totidem entis absoluti manifestationes asserit esse. Humanitatem vocat evolutionem infiniti; historiam, seriem formarum absoluti; conscientiam denique nostram, conscientiæ infinitæ phænomenon. Eodem in luto impexit *Gothofridus G. Fredericus Hegel*, in lucem editus anno 1770, e vivis erectus anno 1831, hujus sæculi pantheistarum ridiculissimus. Is enim, ut inquit

sapientissimus Balmes, ne suam a *Fichte* vel *Schellingio* mutuasse doctrinam videretur, *unitatem absolutam*, quam sicut cæteri pantheistæ unice admittit, non per *ego*, aut identitatem subjecti et objecti expressit, sed per *ideam* quamdam, quæ sui evolutione in tempore ac spatio, naturam, spiritum, historiam, religionemque constituat. Quod *ens*, sive *idea* omnes essentias juxta *Hegel* continet, vel potius est; dumque in seipso spectatur, objectum fit logicæ; cum se in spatio manifestat, evadit mundus corporeus; dum vero in seipsum convertitur, id est, mentem reflectit, est ens absolutum; et tunc enascitur conscientia, *quæ est ipse spiritus, qui perfectibilis dicitur usque ad libertatem in arte, in historia, in religione*, etc. Atque dum ista effutit, jactat se omnia comprehendisse, et a nemine fuisse comprehensum.

Horum deliria tentavit *Carolus Fredericus Krause*, itidem Germanus, natus anno 1781, mortuus vero 1832, reducere ad methodum, et ad scientiæ gradum attollere, sed incassum; nihil siquidem revera præstitit, nec præstare poterat, nisi novum errorem eudere, seu veterem sub quadam novitatis forma recoquere. Affirmat enim hominem per *conscientiam scientificam* (sic eam appellat ad distinctionem conscientiæ ordinariæ, et superioris alterius, tres siquidem in homine vult esse conscientias) pertingere, evolvendo conscientiæ ordinariæ elementa, ad aliam sublimiorem conscientiam, ubi intuetur infinitum esse, quod necessario contineat omnes essentias omnesque existentias, extra quod nihil existere neque cogitari possit; atque res finitas, quas ad naturam, spiritum, humanitatem revocat, quibusque juxta Krause universum constat, esse Dei vitam; per ea etenim entis absoluti essentia se exerit vel creat (*realiza*) tempore infinito. Et ulterius, fatur existere duos mundos, alius spiritualis, corporalis alius, qui suo genere infiniti sint: ii duo natura et spiritus vocantur; quascumque res ad unum ex eis pertinere; spirituales nempe ad spiritum, corporales ad naturam; qui duo infiniti, licet distincti, identificantur cum *esse* alio summo et absoluto, quod unitatem, identitatem, naturam atque spiritum continet.

Perpaucos discipulos nactus est *Krause* in Germania, imo nullum si forte unum *Leonhardi* excipias; aliquos in Belgio, quorum præcipui *Tiberghien* et *Ahrens*, liberæ Universitatis bruxellensis professores; plures valde in Hispania, qui, duce *Juliano Sanz del Rio*, natus in oppido Torre Arevalo provinciæ Soriæ anno 1814, defunctus vero Matriti 1873, matritensem Universitatem, magnamque juventutis hispanæ partem pestiferis dogmatibus infecere. *Krause* doctrina societatum *masonicarum*, uti appellantur, ope, quibus ipse nomen dederat, propagata est.

Pantheismo se opposuit *Fredericus Henricus Jacobi*, monacensis Academiæ moderator, in lucem editus anno 1774, vivis ereptus 1819, qui tamen in crassissimos deflexit errores. Rationem namque de medio tollit, unicum veritatis criterium, quod nos tam de rebus sensibilibus sive internæ sive externæ experientiæ, quam de intellectualibus certi esse possimus, statuens in persuasione instinctiva, atque naturæ indita, quam fidem appellat, melius dici sensatio (sentimiento) deberet; asserens etiam rationem ad pantheismum ducere, sensationem præfatam per tutissimam veritatis semitam dirigere mentem. Hic error *sentimentalismus* vocari potest.

Sentimentalismi, pantheismi, gnosticismi, aliorumque errores complexus est atque auxit *Strauss* in impio opere cui titulus *Vita Christi*, et in nonnullis aliis, qui tamen suos oppugnatores suosque discipulos habent, quos nimium esset recolere, quosque apud philosophiæ historicos reperire licet.

Præcipuus tamen nostri temporis error, tum duratione, tum sequacium numero, est protestantismi ramusculus quidam, *liberalismus* appellatus¹, qui libertatem seu licentiam quidquid

¹ Non eos dicimus liberales, qui formam gubernii mixtam, vel uti vocari solet, gubernium repræsentativum, vel etiam democraticum amant, defendunt, atque cæteris anteponunt regiminis formis; sed eos tantum qui pravas doctrinas, vulgo liberalismum appellatas, sequuntur. Optime scimus nullum politicum regimen a religione respui, atque non semel accidere republicas obsequentiores religioni esse quam monarchiam et absolutum imperium. Quamplures etiam qui liberales vocantur, quid liberalismum sit, penitus ignorant. Indubium tamen est gubernium mixtum et democraticum a liberalismo præ cæteris adamari.

libuerit faciendi, pro politici regiminis basi vel fundamento adstruens, necdum religionem pessundat et societatem evertit, verum etiam nequissima detestabiliaque omnia facinora cohonestat. Asserunt enimvero *liberales* (hi enim sibi suisque adeptis liberales sunt, cæteris autem tyranni iniquissimi) hominem ex naturæ necessitate liberum omnino a quavis existere lege et auctoritate, sive divina, sive humana, nihilque ipsi præcipi vel juberi posse nisi quod quantumve sibi placuerit; quam libertatem jura vocant naturalia. Dicunt etiam voluntatem humanam, dum in societate versatur, a qua ineunda liberum cuique esse debet, per majorem multitudinis numerum, vel per eos qui societatem repræsentant expressam, esse omnium jurium fontem et originem, atque nullis circumscripta limitibus potestate pollere.

Qui hæc plane profitentur principia, neque consequentias respuunt, *radicales* seu *demagogici* audiunt; et nullum Deum, nullam profitentur religionem, sed ad pantheismum atque naturalismum deficiunt.

Sunt qui Deum cum Belial consociare conantur, et quamvis libertatem sicut et cæteri prædicant, non tamen adeo amplam, ut Deum ordinemque supernaturalem rejiciant, christiani appellari nolint, imo se tanquam unicos, vel saltem excellentiores christianos venditant, opera charitatis exercent, evangelicam doctrinam, præsertim benignitatem extollunt; si dicuntur catholici, obedientiam supremo Ecclesiæ capiti exhibent verbis humillimam, factis vero non ita; ecclesiasticas namque leges, Ecclesiamque ipsam civili potestati subjectas volunt; sacrorum ministrorum immunitatem pessundant; regimini Ecclesiæ se immiscent; *concordata* vel frangunt, vel non adimplent; bonis piis locupletari student, ideoque religiosas familias e cœnobiis expellunt, vel expulsas regredi prohibent, ut, *hærede mortuo, hæreditatem ejus tranquille possideant*; omnem juvenum institutionem sæcularibus tradunt; seminariorum Ecclesiæ directionem usurpant, vel auctoritatis civilis vigilantia subiciunt; ipsum quoque dogma, cujus zelatores videri ambiunt, nonnunquam frivolis interpretantes ca-

villis, vel definitum non esse prædicantes, quin ab Ecclesia separatos se velint, eludunt aut respuunt; falsarum religionum tolerantiam, conscientiæ libertatem (ita interioris peccati licentiam appellant) tanquam sacratissimum jus reverentur. Hi *liberales moderati* vocantur.

Est alia liberalium species, qui ad errores radicalium tendunt, paulatim vero ac veluti per quosdam gradus gressusve, eo quod omnia progredi debere sustineant, ideoque *liberales progressivæ* dicuntur. Sectæ tamen hæ in quamplures alias subdividuntur.

Liberalismi affines sunt: 1° *rationalismus purus*, prædicans humanam rationem tanquam omnis veri, tam speculativi quam practici, fontem et arbitrum, fidemque repugnare rationi; et *rationalismus moderatus*, asserens christianæ religionis dogmata objectum esse naturalis scientiæ, non secus ac philosophia, naturalesve disciplinæ. 2° *Naturalismus*, qui ordinem supernaturalem respuit, sola religione naturali, vel, ut alii volunt, *moralis universali*¹ contentus. 3° *Indifferentismus*, id est, error dicentium omnes religiones bonas esse, atque in quavis earum viam salutis reperiri et æternam consequi vitam. 4° *Latitudinarismus*, apud quem tam vera religio catholica, quam hæreticæ et schismaticæ sectæ sunt vera Christi Ecclesia, in quibus æque placere Deo possit. 5° *Socialismus politicus*, qui omne jus, omnem auctoritatem, rerumque proprietatem societati, seu statui, assignat, facta gubernio potestate conferendi ea cuicumque voluerit. Hanc perversam doctrinam plurima gubernia sectantur, atque in plurimis juris civilis libris, non paucis abhinc annis editis, frequenter videre est. 6° *Socialismus communis* denegans omnem auctoritatem et quodcumque proprietatis jus; atque singulos homines, tam in imperio, quam in honorum usu æquales esse deberi contendens, et societatem extra suum cardinem versari donec id assequatur, ad quod obtinendum totis viribus esse certandum². 7° *Commu-*

¹ Quænam moralis hæc universalis sit, nemo, quem sciam, definire valuit.

² Inter hujus sæculi socialistas eminet Robertus Owen Angliæ civis.

nismus, docens omnia communia; rerum communitatem in natura fundari, ideoque nullum dominum, nullumque jus proprietatis in societate admittendum; proprietatem furtum dici et esse. Ita Proudhonius Gallus, præcipuus communistarum apostolus, anno 1848.

Sed cum res, dum in communi sunt, prosint nemini, eas distribui necesse est. Hinc quidam eas partiri putant juxta cujusque capacitatem, sive animi dotes; alii autem secundum corporis vires, quas dicunt productionis principium et fontem; alii demum, uti *Carolus Fourier* Gallus, volunt homines dividi in sodalitates, quas *phalanges* vocat, eisque tribuendum juxta locorum, temporum, necessitatum, etc., circumstantias. Hocce appellatur *phalansteriorum* systema.

Fuerunt nonnulli qui rationalismum oppugnantes, in contrarium inciderunt errorem, denegantes rationi totam qua pollet cognoscendæ veritatis facultatem, vel eam nimium deprimentes. Inter hos eminet *Felicitas Robertus Lamennais*, in Britannia minori natus anno 1780, et Lutetiæ Parisiorum 1854 viam *omnis carnis* ingressus, qui individuum hominis rationem cognoscere vel demonstrare posse veritatem aliquam inficias ivit, docens assensum veritati præstitum a sola propensione naturali, spontanea et invincibili, quæ per communem hominum consensum patefit, originem ducere; ideoque solum et unicum veritatis criterium in communi consensu hominum esse constituendum; quæ doctrina ad instantiam plurium Galliæ sacrorum antistitum a Gregorio XVI per encyclicam *Mirari vos* atque per aliam anno 1834 editam diris tradita fuit, atque anathematis pœna confossa. Suam fidei professionem et Ecclesiæ doctrinæ adhæSIONEM *Lamennais* summo Pontifici tradidit, sed quia nimis manca visa est et ambigua, vehementem hæresis suspicionem a se non depellit. Post huncce sequitur *Ludovicus Gabriel Ambrosius* (comes *de Bonald*) qui in lucem venit anno 1754, et supremum diem clausit 1840, cujus systema jure meritoque a vaticano concilio proscriptum, *exteriorismus* seu *traditionalismus* dicitur. In eo cum *Lamennais* convenit quod rationem fere ad nihilum redigat;

sed ultra progrediens, ostendere nisus est rationem, sive individualem, sive collectivam, seu collective sumptam, veritatibus quibuslibet cognoscendis imparem esse; atque sola revelatione divina rerum tam naturalium quam supernaturalium certitudinem adipisci. Catholicus tamen cum esset, minime deneavit divinam revelationem, tam per Scripturam quam per constantem Ecclesiæ traditionem, innotescere; atque revelationem seu *spiritum privatum* protestantium execratus est. Verum naturales veritates non nisi per parentum cæterorumque hominum traditionem, quæ tamen a revelatione ducat originem, voluit nobis compertas esse¹.

Quandam cum liberalismo propinquitatem habet *masonismus*, dictus etiam *franc-masonismus*, qui nihil aliud juxta etymologiam significat quam societatem operariorum. Sed hoc nomine cohonestari cupiunt quædam clandestinæ sodalitates, quæ sub iniquissimis juramentis, in religionis et societatis perniciem conspirant, ad quod obtinendum, secretum servare promittunt sub severissimis pœnis; obedientiam cæcam, imo stupidam, suis præfectis spondent; per inauditas probationes fidelitatem suæ societati testatam volunt; ad supremos reipublicæ gradus, statusque directionem, coadunatis viribus, ascendere satagunt, ut in suprema potestate collocati, religionem opprimant, atque, si fieri potest, evertant, sublatis de medio legitimis regibus, qui eorum voluntati obsequentes non sint.

Horum enim originem quidam a Templariis repetunt, quidam a Judæis, vel a Maurorum in Hispania reliquiis, quos *Moriscos* nominamus; sed nullo gravi fundamento nituntur. Probabilius est sæculo proxime lapso in Gallia ortos fuisse, atque inde in Angliam, Germaniam, Italiam atque Hispaniam

¹ Traditionalismo ex parte adhæserunt *Ventura Raulica* theatinus, concionator egregius; *Augustus Nicolas*, advocatus burdigalensis in opere *Estudios filosóficos sobre el Cristianismo*, *D. Bautin*, argentorati philosophiæ professor, atque *A. Bonnety* Gallus, ephemeridis *Annales des études chrétiennes* scriptor, qui omnes propugnant hominem, nisi revelatione adjuvetur, neque cognoscere, neque demonstrare Dei existentiam, immortalitatem animæ, aliasque scitu difficiles veritates; sed hi catholici sunt, minimeque a fide recedere volunt.

circa annum 1715 permeasse. In nostra Hispania maximopere propagatæ sunt a Napoleonis copiis sub hujus sæculi initio, liberalibus pene omnibus inquit Eduardus Chao, illis nomen dantibus, adeo ut fere tot essent in Hispania anno 1812 *masoni* quot liberales. Hodie totam Europam replent, atque nationum habenas tenent. Quot et quantæ fuerint societates istæ, longum esset prosequi. Videri possunt *D. Vincentius Lafuente*, opere *Historia del masonismo en España*, presbyter *Gyr* Gallus, comes de *Ségur*, atque *D. Quevedo et Obeso* burgensis, in quodam opusculo adversus *masonismum* exarato.

Neque prætereundus *spiritismus*, melius *mesmerismus*, cujus tres phases vel epochæ numerantur. Repetenda est *spiritismi* origo a medico quodam cognomine *Mesmer* an. 1734 in Germania nato, qui fluidum quemdam magneticum, seu magnetico similem, curandis morbis aptissimum, invenisse somnians, medendi artem, nova inventionem, quibusdam scilicet attractationibus circa ægrotantis corpus adhibitis, quæ præfatum fluidum excitarent, exercere cœpit; affirmans suam curandi methodum effectum sortire felicem, statim ac, tum ex parte medici, cum ægroti, firma valetudinis procurandæ voluntas accederet, quin patiens aliud incommodum subire cogeretur quàm somnium vel soporem a naturali valde distinctum¹. Hinc prima epoca *mesmerismus*, *magnetismi animalis* nomen sortitus est.

In secunda phasi, qua *somnambulismus* appellatur, adeo progressi sunt fabulosi ejusmodi fluidi scrutatores, ut asserere non dubitarent hominem nova hac inventionem, non modo morbos depellere, verum etiam novos sensus acquirere, facultatem nempe clausis oculis videndi per ventrem vel occiputium, seu summum capitis; legendi quocumque idiomate inscripta eaque intelligendi; res locis valde dissitis eventas, necnon futuras clare agnoscendi; adstantium cogitationes et interiora corporum

¹ Huic etiam fluido vim tribuerunt mensas aliasve res mobiles in gyrum agitandi, dum plurium circumstantium manus, quasi concatenatæ, adeo ut pollex manus unius parvum alterius digitum tangeret, mensam circumdarent; e manibus ad usque mensas fluido circumeunte.

perlustrandi; circa omnia scibilia, etiamsi magnetizatus idiota sit, apte disserendi, aliaque iis similia. Hac igitur periodo magnetizatus (qui sive ægrotus, sive sanus sit, parum vel nihil refert), ultra præfatum somnium, tremulam patitur convulsionem membrorum, ac licet dormiat, magnetizantis jussis obedit, ambulat, it, redit; quacumque positione, vel erectus, vel capite in terram demisso, pedibus in cœlum elatis immobilis extat.

Tertia magnetismi phasis dicitur *spiritismus*, vel cum spiritibus communicatio. In hac igitur periodo, sublatis ac medio attractionibus, ad solum magnetizantis nutum, prævio tamen utriusque consensu, magnetizatus, quem *medium* vocant, in prædictum incidit somnium, atque jussus a magnetizante ut evocet spiritum, sive cujuscumque defuncti animam, statim audiuntur voces quasi spirituum invocationi obtemperantium, qui secreta quædam revelant, quæsitis respondent; necnon musicæ ac melodiosi concentus audiuntur per aera; mensæ cæteraque domus suppellectilia saltant, atque ordine ludunt. Hæc sunt præcipua mesmerismi portenta.

Cumque magnetizatus nihil recordetur post somnium eorum quæ facta sunt, nesciat se aliquid vidisse, dixisse aut egisse, nullaque nova cognitio ipsi accesserit; magnam aliunde ad peccata, præsertim ad venerem, experiatur inclinationem, sequitur plurima horum phænomena fictitia, stultorumque deceptionem esse, prout contigit Matrili anno 1875 in theatro vulgo *del Circo*, auctoribus duobus germanis fratribus, gallis, *Davenport* cognominatis, cætera vero præstigia diaboli ope patrata; antiquamque Ægyptiorum et Orientalium magiam iterum diebus hisce pullulasse, atque hodiernos spiritistas, magos et pythones vel pythonissas esse appellandos.

Erupit quoque in Statibus Americæ fœderatis anno 1830 e protestantium doctrinis genuinus surculus, nempe *mormonum* secta, duce *Joanne Smith*, qui revelationes, extases, visionesque simulans, commentitium cujusdam christiani omnibus, uno excepto Smith, ignoti, Mormon nomine, prope Philadelphiam sæculo IV interempti, librum invenisse non dubitavit

effutire, christianos præfato sæculo in America floruisse pro certo exploratoque venditans, quorum vivendi rationis, in *mormonio* codice expressæ, cum se fidelem jactaret imitatore, instaurare christianismum, seu novum Israelis populum condere voluit. Igitur plures uxores ducere adeptis suis permittens, magnam collegit turbam sequacium, qui post erectam, prope Novam Evoram (New-York) in monte *Cumarati*, quem Sion appellarunt, ecclesiam, cumque ipsis etiam protestantibus ob corruptissimos mores essent invisi, armis adversus eos insurgente populo, Statum illinoisensem adire compulsi sunt, ubi a protestantibus bello iterum petiti, ac 27 junii anni 1839 mormonum coryphæo *Smith* occiso, reliquis autem in fugam conjectis, montes quos Rubros dicunt, prope lacum *Salé* migravere: ibique in præsentiarum 27,000 eorum degunt. Sed alios quoque Status pervasit hocce contagium. Igitur mormones polygamiam admittunt, materiæ æternitatem attribuunt, Deum faciunt hominem nobis similem, ad materialismum et socialismum sensim ac sine sensu declinant.

Recentissimus, cum hæc scribimus, error dici potest *darwinismus*, qui tamen is idem est antiquus *materialismus* qui a sadduceis, epicureis et aliis philosophis græcis temporibus priscis; ab *encyclopedistis* sæculo decimo octavo, et a Lamark Bory, Nandim initio hujus sæculi propugnatus; ab aliis sub *positivismi* nomine nostro tempore excultus, ac tandem a *Carolo Darwin* Anglo, nova methodo expositus, novam formam sortitus est. Juxta *Darwinium* viventes omnes ab *hyssopo quod egreditur ex pariete*, sive infima plantarum atque reptilium specie, usque ad hominem ratione pollentem, ab uno stipite, vel ad summum a duobus vel tribus, per graduales, lentas, sed constantes transformationes, quas vitæ manifestationes vocat, secundum majores vel minores, quas habent propagationis aptitudines et proprietates, geometricæ progressionis legibus adamussim applicatas, originem trahunt, cui annorum fere abs numero decies millia centena millia tribuit.

Inter hujus stirpis seu prototypi species atque familias, cum adeo excrescere deberent, ut nec locus eas capere, nec terra

alimoniam ministrare posset, pugna quædam naturalis pro conservatione propriæ existentia generatur, et quæ plures atque potiores ad existendum proprietates habent, cæteras destruunt atque perimunt. Unde, ex *Darwinio*, plures extiterunt species quarum memoria oblitterata penitus est. Et ex nunc extantibus multæ ab aliis sunt opprimendæ, adeo ut, si plantæ majorem quam homines evolutionem acquirant, ipsos homines perimant necesse sit. Lucta hæc *bellum pro vita tuenda*, vel *selectio naturalis* a *Darwinio* vocatur. Ex cujus doctrina sequitur, tam homines, quam universam creationem, ejusdem esse naturæ, et evolutionum numero homines tantummodo cæteris viventibus antecellere : quod nihil aliud quam putidum materialismum, millies profligatum sonat, præsertim cum nihil de spiritualitate atque immortalitate animæ, nihil de Deo deque Providentia loquatur; imo plures darwinistæ asserere non erubescant catholicas veritates cum darwinismo ex adverso pugnare, atque ab eodem rejici.

Plures circa annum 1804 tam in Anglia quam in Hollandia, et subinde in America, institutæ sunt sodalitates protestantium, quæ pecuniarum copia undique accita, sacram Bibliam in omnes linguas conversam, mutilam tamen et erroribus plenam, per universum orbem spargere curant gratis omnino, vel modicissimo pretio. Innumera ferme sanctæ Bibliæ exemplaria ubique locorum societatum ejusmodi sumptibus evulgata sunt.

Nonnulli e protestantium Angliæ cœtibus, Ecclesiæ catholicæ cultus majestate ac splendore capti, cæremonias, cantum et organa, quibus religionis decorantur solemnitates, admisere; confessionem auricularem, de consilio tamen, vota religiosa, sanctorum invocationem adeptis suis commendarunt, unde secta *ritualistarum* appellata sumpsit originem; quæ quasi gradus ad catholicam fidem amplectendam jure meritoque censenda est; major siquidem ac præstantior eorum pars, una cum doctore *Pusey*, ritualistarum coryphæo, catholicæ religioni nomen dedere, cæteris haud multum alienis ab hujusmodi exemplo sectando.

CAPUT IV.

CELEBRIORES SÆCULI XIX SCRIPTORES.

Cum religiosæ familiæ et regularium cœtus, ex quibus omni tempore numerosius christianæ religionis strenuum vindicum et athletarum agmen, prælia Domini calamo prælantium, oriri perspicuum est, præsentis sæculo partim bellis frequentibus, partim guberniis liberalibus dictis, status religiosi infensissimis hostibus, adeo imminuti inveniantur, ut eis aptari queat illud *Virgili* :

Apparent rari natantes in gurgite vasto;

Christus Dominus, qui suam Ecclesiam supra solidissimam petram fundatam, ab omni errorum macula liberam, et tot exagitatam adversitatibus, incolumem servare vult; sive ex sæculari clero, sive ex fidelibus ipsis, innumeros fere viros, si quo sæculo suscitavit, qui vineam Domini Sabaoth a vulpibus eam demoliri cupientibus defenderent, ac Petri navim fluctibus supernatantem semper immobilem, perpetuam inexpugnabilemque fore ostenderent; quin ex regulari statu defuerint, licet sæculis aliis rariores, qui majorum suorum vestigia sequentes, doctissimis scriptis christianam rempublicam illustrarint. Brevitati consulens, utriusque cleri, laicique status nonnullos tantum recensere vacat, a nostra Hispania ducens initium.

Perpetua laude extant digni *Jacobus Balmes*, presbyter, immatura morte defunctus an. 1848, pietate, ingenio et eruditione adeo commendatus, ut omnibus admirationi sit, ac ejus opera præsertim *El Protestantismo comparado con el Catolicismo* in omnes Europæ linguas inveniuntur conversa; *Joannes Donoso Cortés* philosophus, orator, magnique nominis scriptor publici juris, postquam meliorem in mentem conversus est; pretiosam mortem oppetiit an. 1852; doctissimus *Aurelianus Fernandez Guerra et Orbe*, qui omnem fere antiquitatem Hispaniæ, a primis usque temporibus, rimatus est, atque præclaris scriptis religionis mancipavit obsequio; et eximius adolescens